

'Yn Fryslân oan it wurk'

Presentatie voor de Thema-avond 'Aan het werk in Fryslân' van FNP Súdwest-Fryslân, RSG Magister Alvinus, Sneek, 1 december 2014.

Jouke van Dijk, Hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse
 Voorzitter directie Waddenacademie

Email: jouke.van.dijk@rug.nl

Website: www.joukevandijk.nl

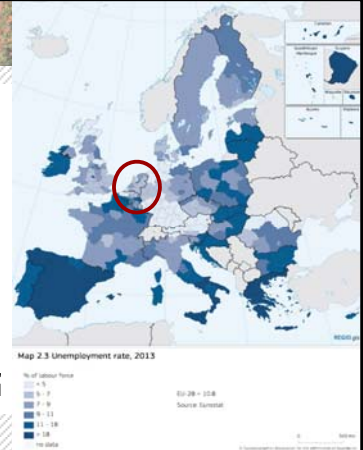
Trends

1. Economische groei stagneert: crisis is nog niet over
2. Krimp/vergrijzing: beroepsbevolking neemt af
3. Regionale verschillen nemen af en positie Randstad verschuift
4. Economische herstructurering naar meer diensten gaat door
5. Kennisintensivering, ICT-revolutie, opleidingsniveau stijgt: maar ook 250.000 analfabeten en 1,5 miljoen laaggeletterden
6. Banen op MBO-2/3 niveau verdwijnen en komen niet weer terug
7. Toenemende mobiliteit, 'Nieuwe Werken' (migratie, pendel en wonen)
8. Veranderende arbeidsverhoudingen (flexibiliteit, ZZP, employability)
9. Veranderende competentie-eisen en mismatch vraag en aanbod
10. Decentralisatie van (arbeidsmarkt)beleid door rijk naar gemeenten

Hoe staan we ervoor?

Werkloosheid %, 2013

Source: EU-Commission
 (July 2014)
 Investment for jobs and growth,
 6-th Report on Economic, Social
 and Territorial Cohesion



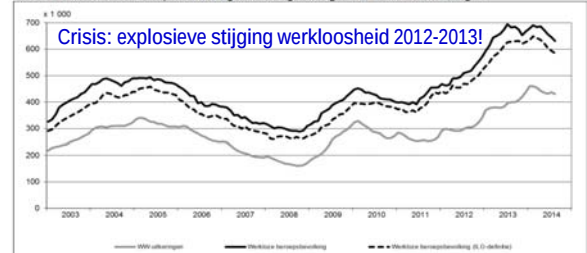
Regional quality of life Index (Source: PBL, 2014)

Nederland ligt centraal
 in Europa en Fryslân
 dus ook!
 En we hebben het
 prima!



Ontwikkeling werkloosheid 2003-2014

Grafiek 1 Werkloze beroepsbevolking (seizoengecorrigeerd) en WW-uitkeringen



Bron: CBS, UWV

Is de crisis nu voorbij of komt er weer een nieuwe dip?
 Niemand weet het!

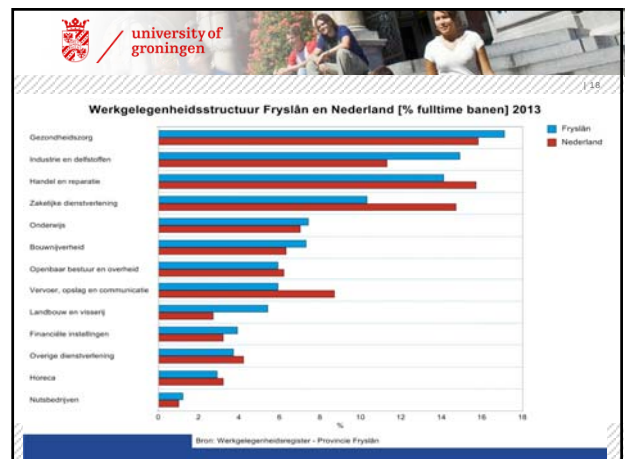
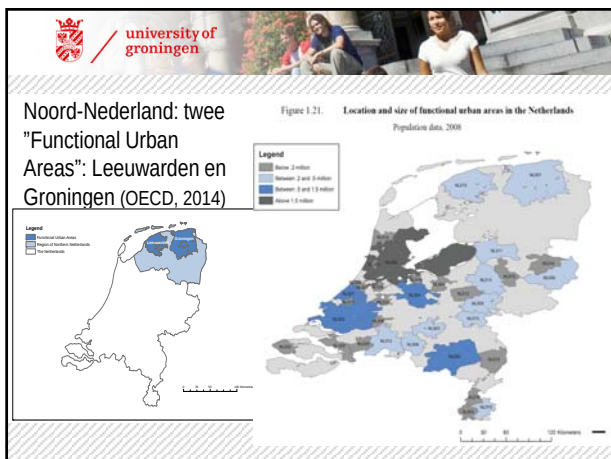
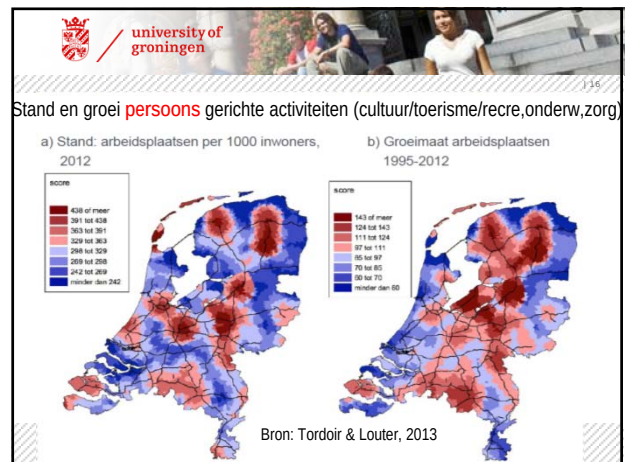
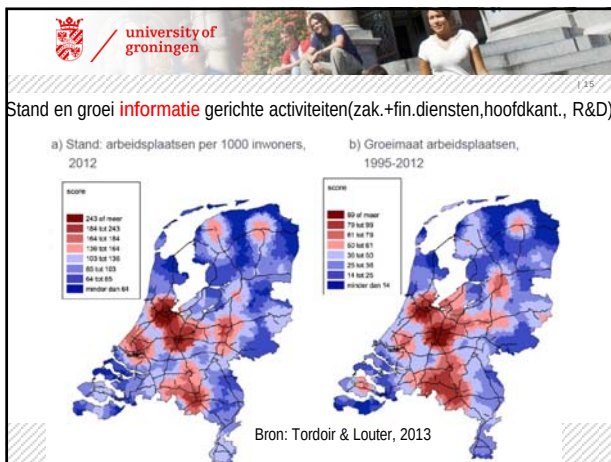
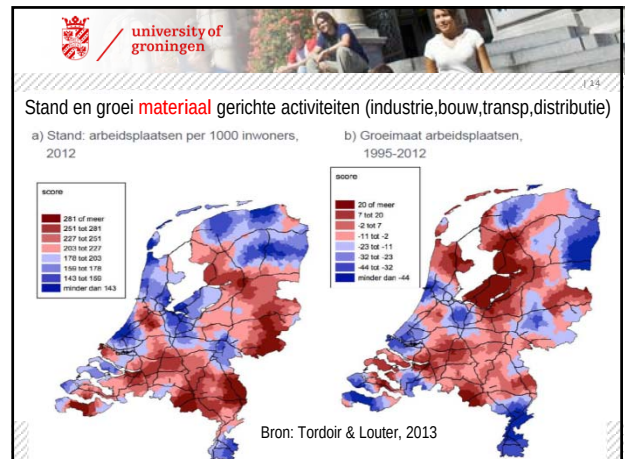
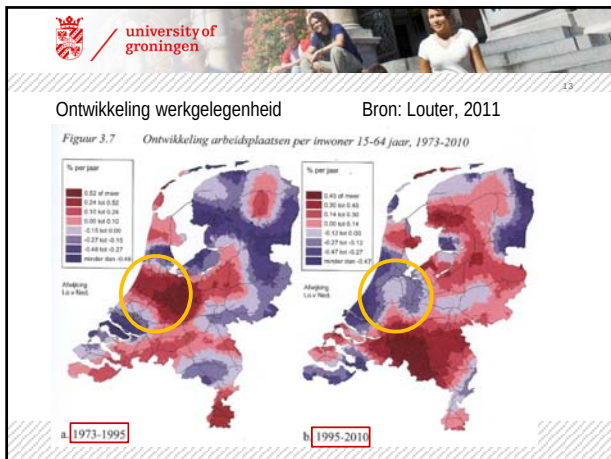


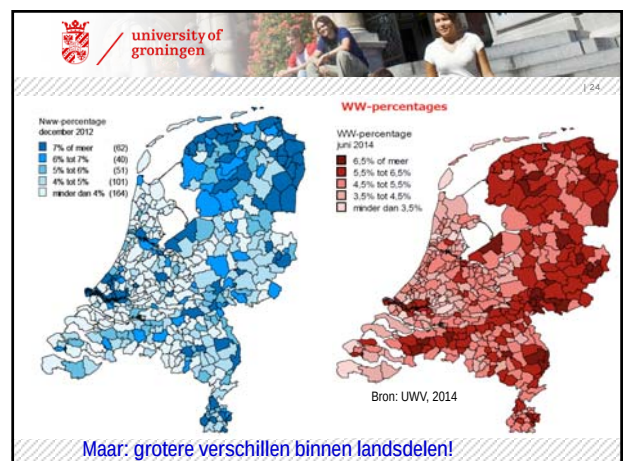
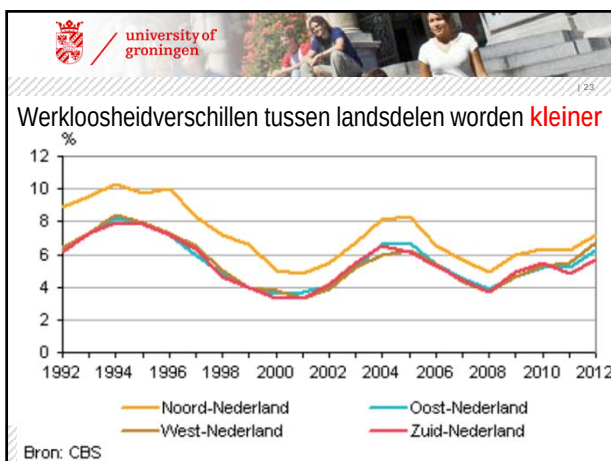
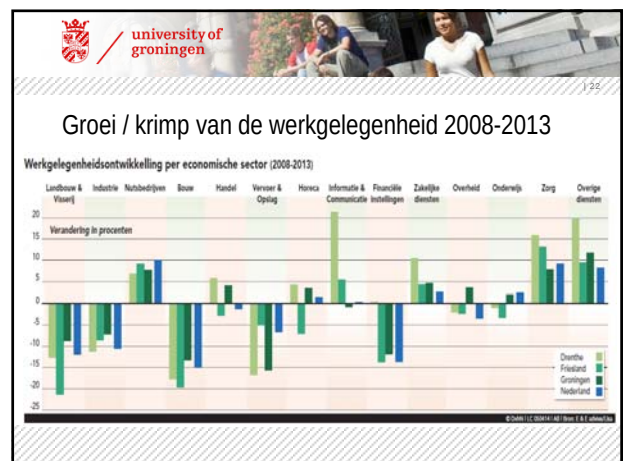
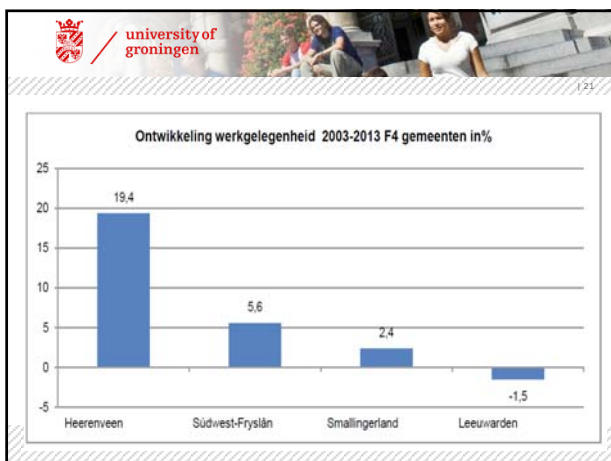
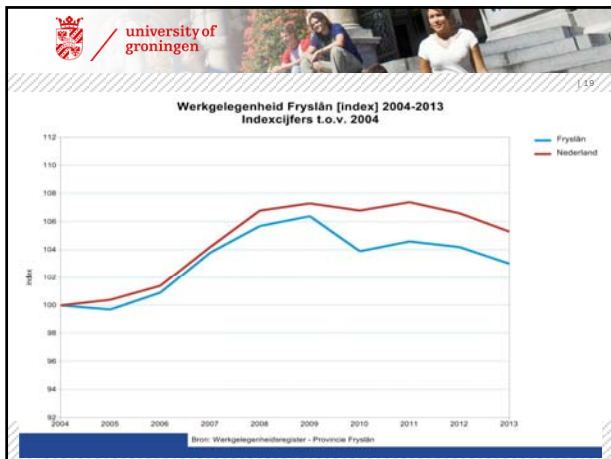
Op zich is de ouderenzorg echter financieel gezond. Hoefsmit verwacht dat dit deel van Pasana, dat op tijdelijk basis met hulp van zorgverzekeraar De Friesland wordt voortgezet, begin volgend jaar zal worden overgenomen door een andere zorginstelling. Er is in elk geval één serieuze overnamekandidaat.

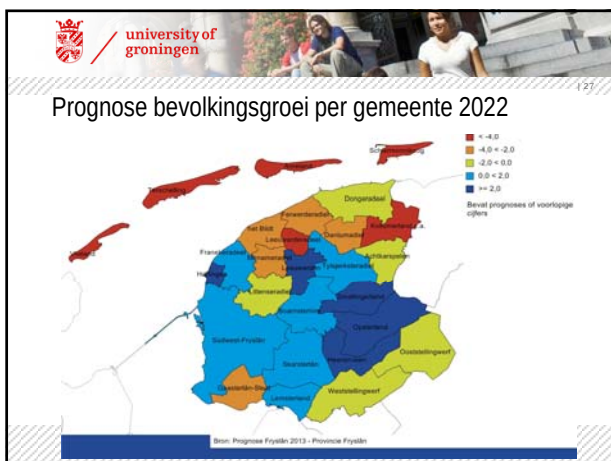
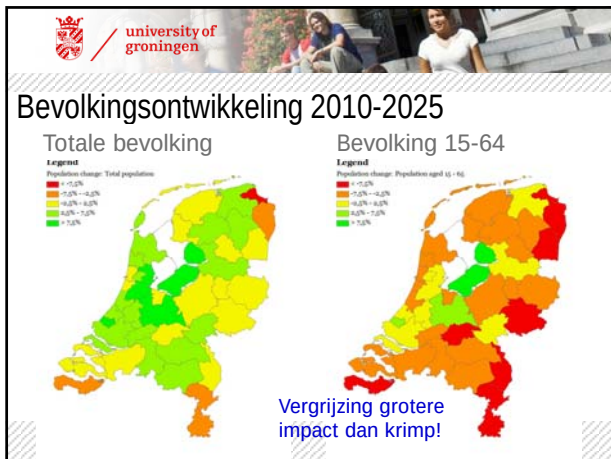


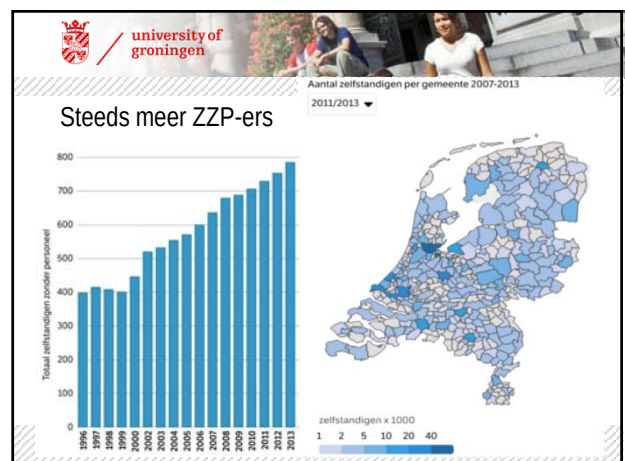
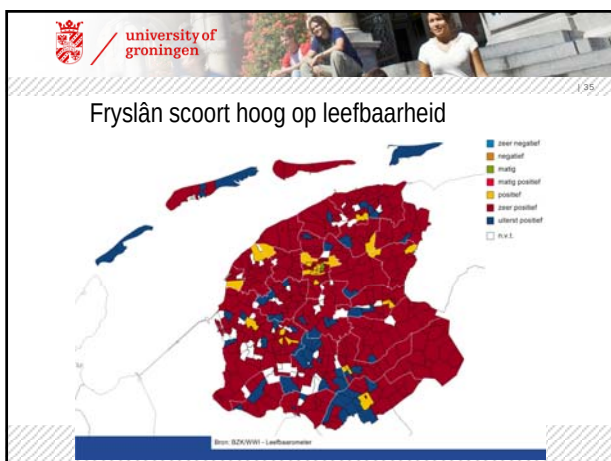
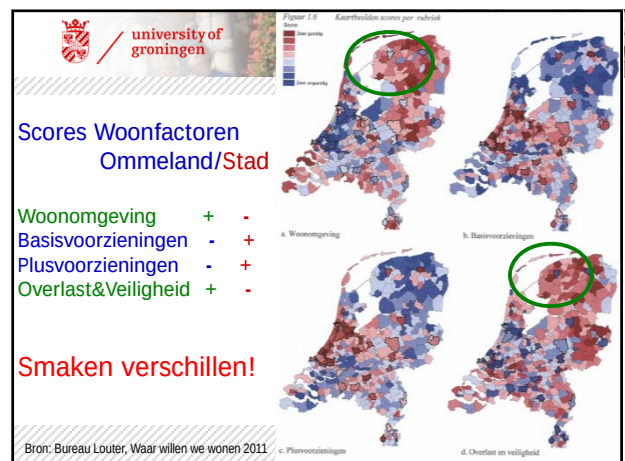
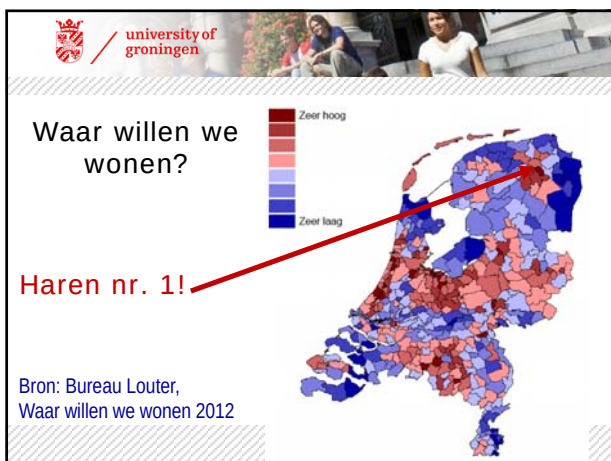
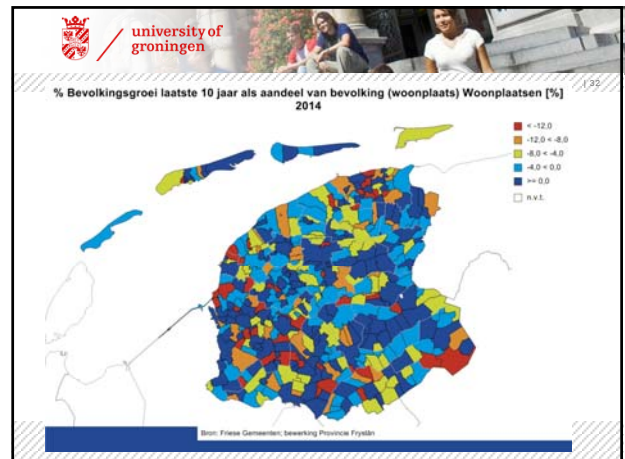
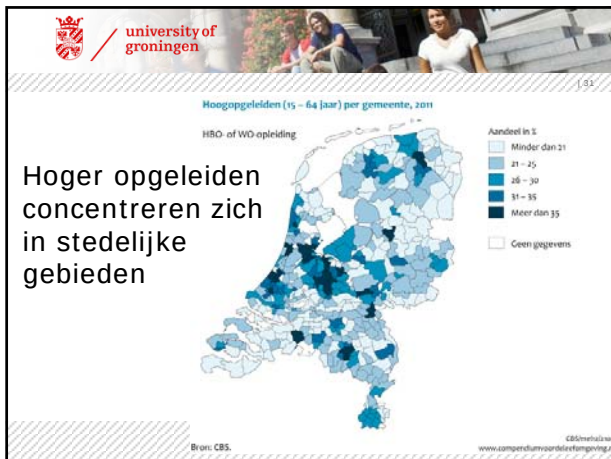
Bron: Friesch Dagblad, zaterdag 1 november, 2014

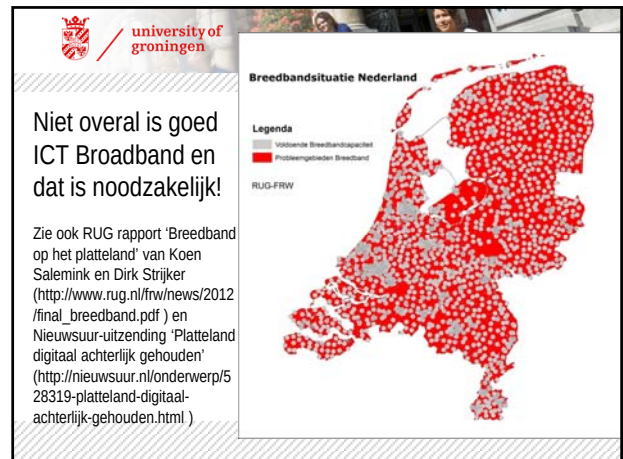
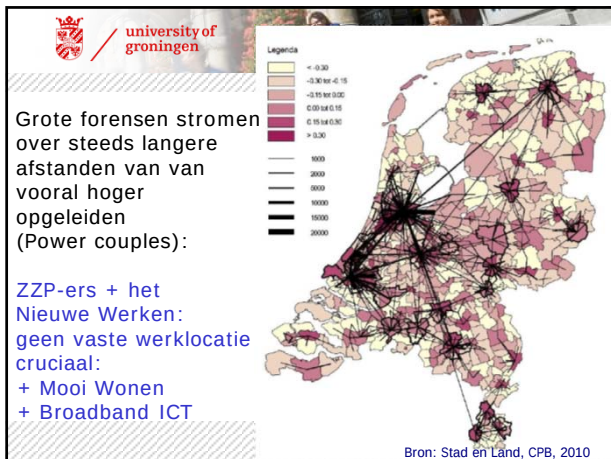
Structurele trends









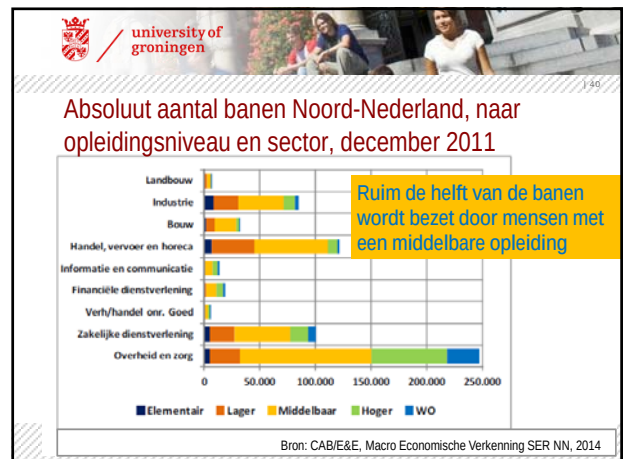


university of groningen

Onderzoek in de zaal:

Steek uw hand op wanneer..

- › U vijf jaar geleden een iPad/Tablet had
- › U vijf jaar geleden dacht dat u nu een tablet zou hebben
- › U er nu eentje heeft



university of groningen

'Robotisering kost tot drie miljoen banen'

PubN, 2-10-2014

ROTTERDAM Door de technologische ontwikkelingen komen mogelijk twee tot drie miljoen banen op de tocht te staan.

Dit stelt onderzoeksbureau Deloitte op basis van eigen onderzoek. De onderzoekers spreken van een conservatieve inschatting. Vooral voor lageropgeleiden, zoals administratief personeel, assemblaged medewerkers, pizzakoeriers en vakkenvullers, is straks mogelijk geen betaald werk meer. Ook taxi-, vrachtwagen- en buschauffeurs lopen een hoog risico.

Voor hoger opgeleiden liggen de risico's vooral bij beroepen op kort-hbo-niveau (laborant, verzekeringsagent, opzichter en electricien) en op hbo/wo-niveau bij beroepen als accountants en analisten.

Groepen die hard worden geraakt zijn mbo'ers (1,3 miljoen) en medewerkers in de sectoren economie, recht en management (0,8 miljoen) en techniek (0,5 miljoen), aldus Deloitte.



university of groningen

Minister sluit baanloze toekomst niet uit

Din, 20-5-2014

De Haagse minister Lodewijk Asscher van Sociale Zaken sluit niet uit dat er in de toekomst voor veel mensen geen betaald werk meer is.

Door technologische ontwikkelingen kan de meeste arbeid ertoe wellicht door robots of machines worden verricht. De overheid moet er dan voor zorgen dat er voor die mensen wel een toekomst is, zodat ze kunnen blijven profiteren van de welvaartsgenoot.

Asscher zei dat tijdens zijn eerdere termijn dat het kabinet het niet zo ver wil laten komen. Het is in opzicht van het onderwijs, opleiding, van het leren op arbeid en een betere begeleiding van werkers om te voorkomen dat er een werkloosheid verloren gaat.

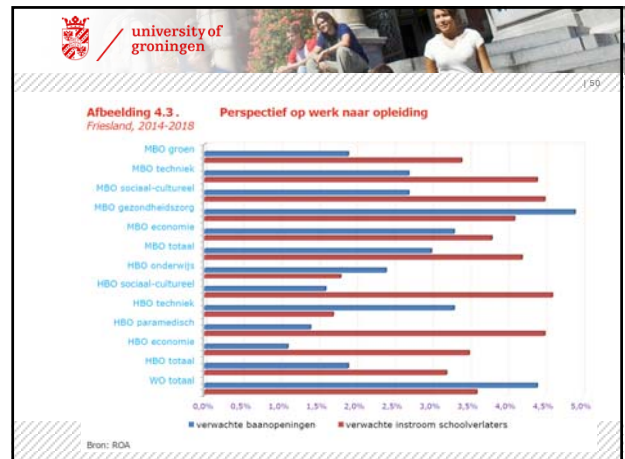
Volgens de minister is de angst dat veel werkgelegenheid verloren gaat door technologische ontwikkelingen niet nieuw. Hij citeerde de Britse econoom Keynes, die dat al in 1930 voorspelde.

Asscher was erop dat technologische veranderingen steeds sneller gaan. Het is nu al zo dat er al in 1930 voorspelde.

Asscher zei niet dat de overheid precies moet doen om mensen een toekomst te verzekeren, maar er is de toekomst 'overloopt' door 'werk samen' voor hen is. Er moeten dan 'nieuwe instrumenten' komen, maar wel bij het midden.

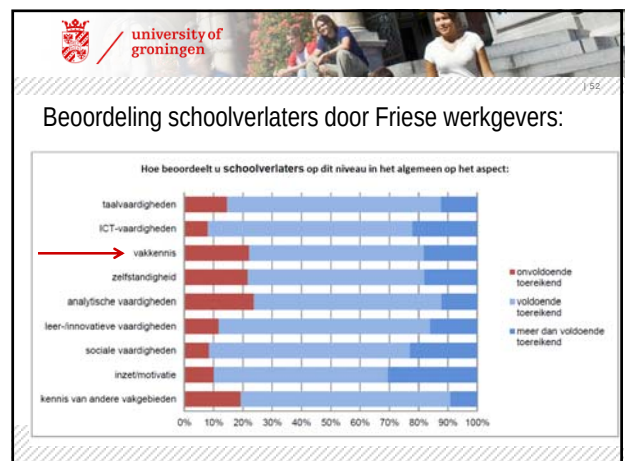
Ook moet dat het belangstelling op de helling, omdat er bijvoorbeeld minder toekomstige banen komen.

Voorzitter Rutger Casadevall van Vakbond De Unie noemt de uitdaging van Asscher luttel. 'De luttel van de mijnenbouw is nog niet door, want de regering zegt honderdduizend banen te willen scheppen en dan nu deze opening.' Als Asscher moet deze moet naar te nemen, moet hij ook met een plan komen voor de middelen die dan de digitale, vindt Casadevall. 'Maar dat is de groep die het werk kwijstraakt.'



university of groningen

- Er komen te weinig banen voor MBO2-3, ook in de techniek en de zorg
- Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt
- Moet de opleiding daarop inspelen?
- Rol provincie en gemeente in het economisch en arbeidsmarktbeleid
- Innovatie en Ondernemerschap → waar liggen de kansen?



university of groningen

Benodigde vaardigheden voor de 21^{ste} eeuw:

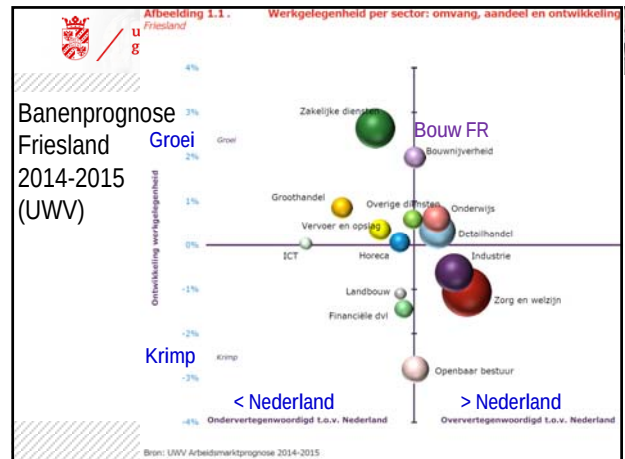
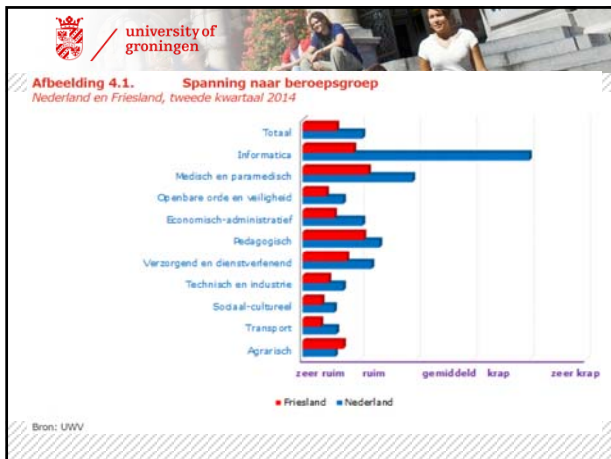
Toenemend belang van algemene vaardigheden die zorgen voor aanpassingsvermogen

Moeten zgn. 'pret'opleidingen als diervverzorging, kapster worden afgeschaft?

university of groningen

Studenten met astronautenvaardigheden

Bussemaker in FD 15-11-2014

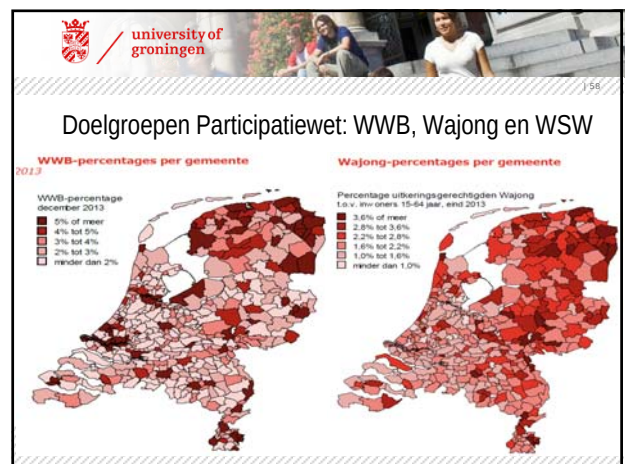


Participatiewet opent deuren naar arbeidsmarkt voor mensen met beperking
Nieuwsbericht | 02-12-2013

Gemeenten, werkgevers, werknemers en het Rijk hebben vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Participatiewet afspraken gemaakt over de invulling van 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze banen zijn bestemd voor wie niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Wajongers en mensen die op de wachtlijst staan voor de sociale werkvoorziening komen als eerste voor deze banen in aanmerking.

Staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil met de Participatiewet zo veel mogelijk mensen aan de slag helpen. Het liefst in reguliere banen of anderszins via beschermd werk. "Wie kan werken moet daarvoor de kans krijgen, of je nou een beperking hebt of niet", stelt Klijnsma in een toelichting op het wetsvoorstel dat vandaag naar de Tweede Kamer is gestuurd.

DUS: 125.000 banen via de Participatiewet, terwijl er alleen al 140.000 Wajongers geplaatst moeten worden en er 1,6 miljoen mensen zijn met een uitkering!



Participatiewet: quotum 5% arbeidsgehandicapten bij bedrijven > 25 werknemers

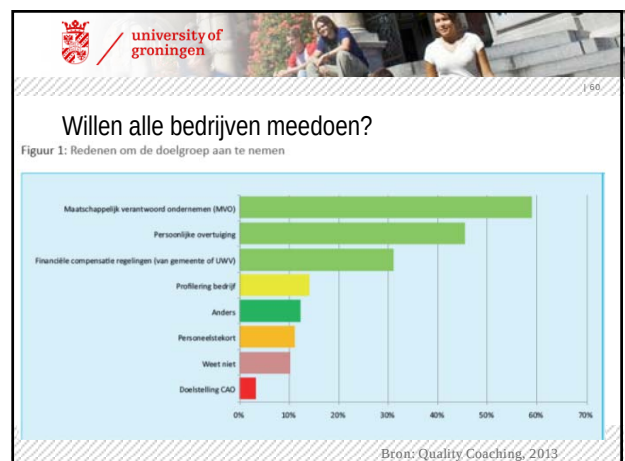
Probleem: heel veel gemeenten hebben een grotere doelgroep dan het maximaal beschikbare aantal quotum banen zelfs als alle bedrijven > 25 voor 100% meedoen!

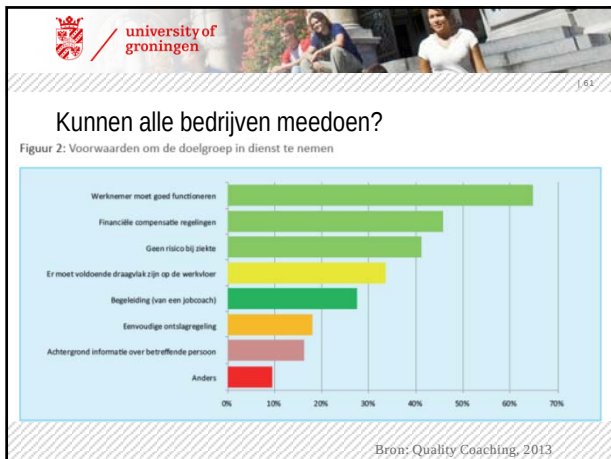
Hoe lossen we dat op?

Absoluut verschil per gemeente in omvang quotumbanen en quotumdoelgroep

Legenda: 100-150, 150-200, 200-250, 250-300, 300-350.

Bron: CBS, LISA, LZA, eigen bewerking

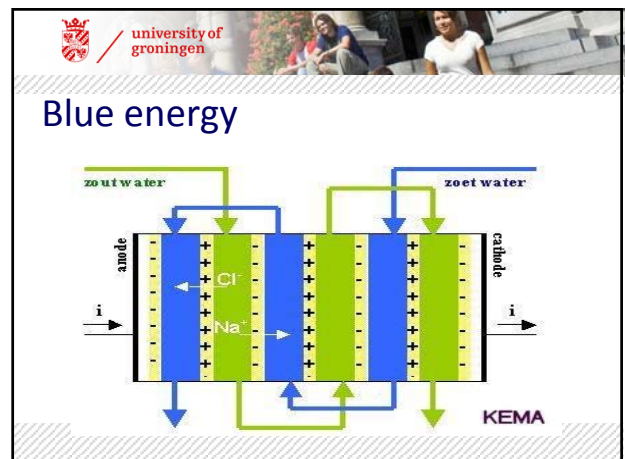


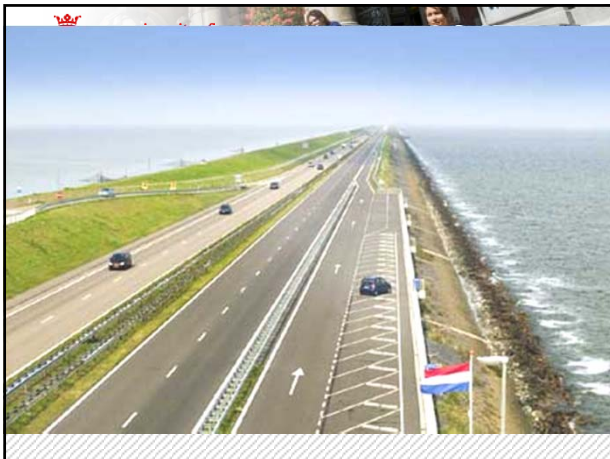


university of groningen

Provincie: Werkje foar Fryslân: inzetten op blijvende effecten

- De structuur van de Friese economie versterken. Dat is het doel van het investeringsprogramma Werkje foar Fryslân. Na de quick wins in de eerste fase, zetten we nu in op blijvende positieve effecten.
- Het programma kent vijf subdoelen:
 - Vergroten van het innovatievermogen;
 - Beschikbaar stellen van bedrijfsfinanciering;
 - Versterken van het menselijk kapitaal;
 - Vergroten van het organiserend vermogen;
 - Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving
- Maar de provincies kan het niet alleen → nodig zijn nieuwe ideeën, innovatie, ondernemerschap die passen bij de regio: **smart specialization**.





ACHTERGROND BLUE ENERGY

Koning start productie Blue Energy op Afsluitdijk

Meng zoet en zout water en scheidt ze daarna weer met een membraan. En zie daar: stroom is het resultaat.

John Gulp

BREEZANDOLK De provincie Friesland hoopt dat het een exportproduct wordt. Blue Energy, de techniek waarmee elektriciteit wordt gewonnen door menging van zoet en zout water.

Koning Willem-Alexander komt vandaag naar de Afsluitdijk om de productietechniek te zien waar de productie van deze nieuwe vorm van duurzame energie wordt uitgetoond. De bedoeling is dat de installatie in brevendijk gebiedelijk wordt ingebouwd tot een centrale van 200 megawatt die voor 200.000 huishoudens elektriciteit produceert. Hijgt uit de proef dat Blue Energy een betaalbare techniek is, die op grote schaal toepasbaar is, dan is wereldwijd belangstelling enorm denkbaar.

De proefinstallatie is een initiatief van het Instituut voor Waterbouw en Watermanagement (IWM) in Lelystad en Huisman, leverancier van de membranen die een cruciaal rol hebben bij de dijktechnologische innovatie.

Voorop de aanwezigheid van het zoete water van de Waddenzee en het zoute water van het IJsselmeer is de Afsluitdijk een unieke ideale plek om Blue Energy op grote schaal te toepassen. Eiken pilen, geschikte plaatsen voor toepassing Noord-Zuid worden gevonden op plaatsen waar rivieren in zee uitmonden. Schattingen van de initiatieven willen dat Blue Energy wereldwijd een vergoeding van 100 miljoen kan opleveren.

Wat kan ontvallen, waarmee stroom voor 100 miljoen huishoudens kan worden geproduceerd. Verontwaardigd dat de afsluitdijk de productieve, waarvan de bouw eind 2014 zal beginnen, beschouwen de bedoeling is dat de tot het jaar 2020 wordt opgevoerd tot een vergoeding van 1,5 tot 2 miljoen, voldoende voor de productie van een schatting van 750 tot 1500 huishoudens.

Blue Energy
Zout water bereikt veel meer geleidelijk (overstroomt) dan zoet water. Als je beide soorten door een membraan dat alleen zoet of negatief geladen deeltjes doorlaat, ontstaan er een verschil in spanning waarmee elektriciteit kan worden gemaakt. De techniek is al jaren bekend. Men begon in 2006 met onderzoek naar toepassingsmogelijkheden op grote schaal.

Schematische uitleg van de installatie.

Bron: Dagblad van het Noorden, 26 november 2014

university of groningen

Bodemdaling & verzilting: pootaardappels

Proefperceel 240 x 42 m (1 hectare)
7 concentraties, 8 replica's
56 vakken in twee rijen van 28
3 vak is 8 bij 20 meter

0 4 8 12 16 20 35 dS/m

Trilateral Waddensea area

UNESCO-Worldheritage site since 2009

Denmark

Germany

Netherlands

university of groningen

Súd Ie:

Combinatie van:

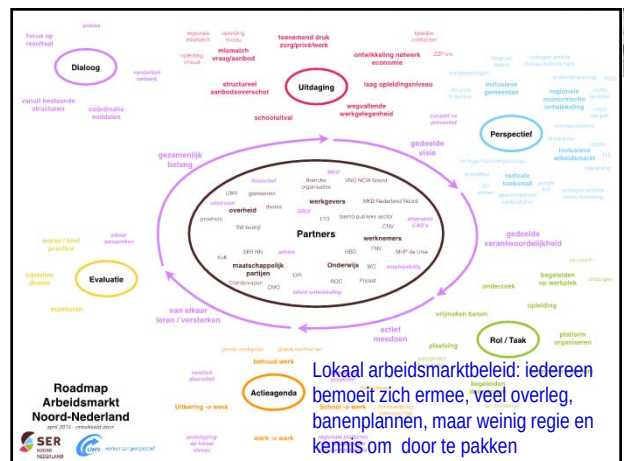
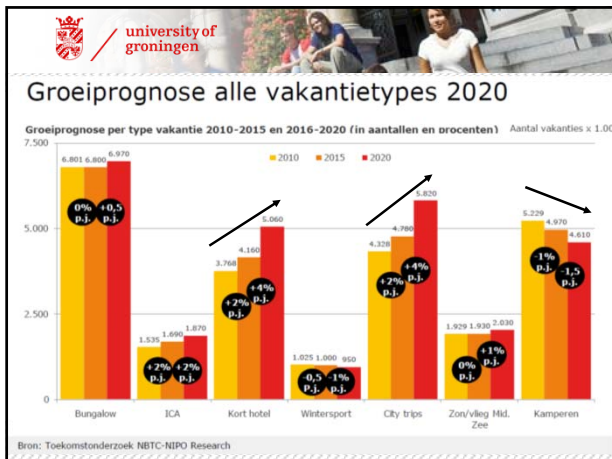
- Toerisme
- Natuur
- Visserij
- Landbouw

(Bodemdaling, gaswinning, verzilting, vogels, paling, krimp)

university of groningen

Toerisme

Beleven van de Súd Ie: recreatie en ecologie in balans





185

Hoe verder in Fryslân?

- › Ondernemers: banen creëren, innoveren, investeren in scholing, stageplaatsen, leven lang leren, meer contacten met docenten.
- › Onderwijs: flexibeler onderwijsprogramma's, docenten en leerlingen moeten naar bedrijven, meer aandacht voor adaptief vermogen (21st Century Skills) naast vakkennis; onderwijs moet ook leuk zijn
- › Opleiden voor een loopbaan, niet voor een baan; een beroepsopleiding is geen bedrijfsopleiding; leven lang leren
- › Overheid: bedrijven faciliteren en stimuleren, flexibeler regels voor BBL, stages, combinaties onderwijs uitkering, minimumloon etc., begrip startkwalificatie herzien
- › Ouders/Leerlingen: beseft dat investeren in jezelf nodig is
- › Ga het samen oplossen in plaats van te klagen dat de andere partijen het niet goed doet, niet snapt, niet wil, niet kan etc.

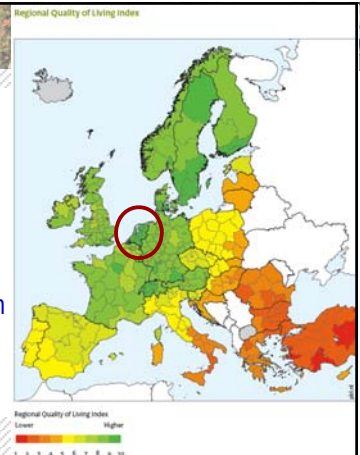


186

Regional quality of life
 Index: **we hebben het
 prima!**

(Bron, PBL, 2014)

Nederland ligt centraal in
 Europa en Fryslân dus
 ook!



187

'Yn Fryslân oan it wurk'?

Kansen genoeg, maar je
 moet ze wel grijpen!
 En dat vergt durf,
 ondernemerschap en
 solidariteit

En dat vergt heel veel 21st
 Century Skills!



188

Dank voor uw aandacht

